

Asia: VN/27386/2023-VNK-31

## **Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi rasismin torjumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä**

### Tarkentavat kysymykset

#### **Millaista sidosryhmäyhteistyötä tulisi tehdä toimeenpanon aikana (yhteistyötahot, yhteistyön muoto ja fokus)?**

Toimenpideohjelman onnistunut toteutus edellyttää laajaa sidosryhmäyhteistyötä. Ehdotamme seuraavia toimenpiteitä:

- Säännölliset tapaamiset eri sidosryhmien kanssa ovat tärkeitä kokemusten ja parhaiden käytäntöjen jakamiseksi sekä haasteiden tunnistamiseksi ja ratkaisemiseksi.
- Järjestetään koulutuksia ja työpajoja viranomaisille, työnantajille, opettajille ja muille keskeisille toimijoille yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämiseksi.
- Tilaisuuksia, joissa sidosryhmät voivat verkostoitua ja luoda uusia yhteistyösuhteita, ovat tärkeitä.

#### **Miten ja missä toimenpiteissä risteävän ja moniperusteisen syrjinnän torjuminen tulisi erityisesti huomioida?**

Risteävän syrjinnän ymmärtäminen ja siihen puuttuminen ovat keskeisiä toimenpiteitä yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden edistämässä.

- Tietoa risteävästä syrjinnästä on kerättävä eri väestöryhmiltä ja analysoitava systemaattisesti. Käytetään tätä tietoa ohjelman toimenpiteiden kehittämisessä ja resurssien kohdentamisessa.
- Yhteistyötä kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa, jotka työskentelevät risteävän syrjinnän torjumiseksi on tiivistettävä.
- On tarjottava koulutusta viranomaisille, työnantajille, opettajille ja muille toimijoille.

#### **Mitä sellaisia toimenpiteitä toimenpideohjelmasta puuttuu, joita valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonannon puitteissa pitäisi mielestäsi edistää?**

1. Tutkimuksen ja tietopohjan vahvistaminen

- On toteutettava säännöllisesti laaja-alaisia selvityksiä eri väestöryhmien kokemuksista ja näkemyksistä yhdenvertaisuudesta ja syrjinnästä. Esimerkiksi Cultura-säätiön Suomen venäjänkieliset -selvityksen kaltaisia tutkimuksia tulisi laajentaa koskemaan myös muita kieli- ja väestöryhmiä.

- Tällä tavoin mahdollistetaan vertailututkimukset, joissa analysoidaan koko väestön ja eri väestöryhmien näkemyksiä ajankohtaisiin ilmiöihin. Tämä auttaa ymmärtämään yhteiskunnan koheesiotasoa ja yhdenvertaisuuden kehitystä.

## 2. Moninaisuusstrategiat

-Panostetaan suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen laatuun ja resursseihin. Lisäksi kehitetään mentorointiohjelmia, jotka tukevat maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulutusta ja urapolkuja.

-Toteutetaan systemaattista seuranta maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulumenestyksestä ja puututaan mahdollisiin epäkohtiin. Tämä sisältää opettajien ja koulujen tukemisen kulttuurisensitiivisissä opetuskäytännöissä.

-Tähdätään siihen, että eri aloilla henkilöstön moninaisuus heijastaa paikkakunnan väestörakennetta ja moninaisuudesta tulee uusi normaali.

### **Miten toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia tulisi seurata?**

- Toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumisen ja vaikutusten seuranta edellyttää selkeitä tavoitteita ja indikaattoreita, järjestelmällistä tiedonkeruuta, tehokkaita arviointimekanismeja, sidosryhmien osallistamista, jatkuvaa parantamista sekä avointa viestintää ja tiedotusta.

- Määritellään selkeät, konkreettiset ja mitattavat sekä lyhyen että pitkän aikavälin tavoitteet jokaiselle toimenpidekokonaisuudelle.

- Luodaan keskitetty tietokantajärjestelmä, johon kerätään säännöllisesti tietoa toimenpiteiden toteutumisesta ja niiden vaikutuksista.

- Toteutetaan säännöllisiä kyselyitä ja tutkimuksia eri väestöryhmille ja sidosryhmille toimenpiteiden vaikutusten arvioimiseksi. Tutkimustuloksia voidaan verrata esimerkiksi Kansalaispulssein ja muiden vertailututkimusten tuloksiin ja saada näin laaja-alaista uutta tietoa.

- Luodaan osallistava seurantaprosessi, jossa on mukana kansalaisjärjestöjä, työnantajia, työntekijöitä ja viranomaisia.

- Analysoidaan kerättyä dataa jatkuvasti ja hyödynnetään sitä ohjelman kehittämisessä. Identifioidaan parhaat käytännöt ja jaetaan niitä laajasti eri toimijoiden kesken.

- Mukautetaan ja päivitetään toimenpiteitä joustavasti saatujen arviointitulosten ja muuttuneiden tarpeiden perusteella.

- Varmistetaan, että seuranta- ja arviointitulokset ovat avoimesti saatavilla kaikille sidosryhmille ja yleisölle.

### **Muut kommentit**

-

# Lausunnonantajan lausunto

## **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Cultura-säätiö

Asia: Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi rasmin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Cultura-säätiö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston toimenpideohjelmasta rasmin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Säätiömme on sitoutunut edistämään monikulttuurisuutta, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Lausuntomme keskittyy erityisesti konkreettisiin toimenpiteisiin, joita tarvitaan työelämän ja yhteiskunnan moninaisuuden edistämiseksi.

### Ohjelman vahvuudet

- Ohjelma kattaa laajasti eri elämäalueet, kuten työelämän, koulutuksen ja julkishallinnon, mikä on tärkeää kokonaisvaltaisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
- Ohjelman valmistelussa on kuultu laajasti sidosryhmiä, mikä lisää sen hyväksyttävyyttä ja toteutettavuutta. Erityisesti arvostamme sidosryhmien osallistamista ohjelman painotusten valinnassa.
- Ohjelman toimenpiteet perustuvat kattavaan tutkimustietoon ja strategiseen ennakointiin, mikä lisää sen uskottavuutta.

Ohjelman uskottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi ehdotamme seuraavia konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä:

#### 1. Tietopohjan syventäminen

- Cultura-säätiö toteuttaa parhaillaan yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa Suomen venäjänkieliset 2024 -selvitystä, joka on jatkoa vuoden 2022 selvitykselle. Kyselyssä on mukana samoja kysymyksiä kuin Kansalaispulssissa. Tämä mahdollistaa koko väestön ja Suomen venäjänkielisten välisen vertailun suhtautumista ajankohtaisiin ilmiöihin. Suosittelemme, että tämän tyyppistä vertailua tehdään säännöllisesti myös muiden kieliryhmien kohdalla. Se antaisi osviittaa yhteiskunnan koheesiotasosta, millä on vaikutus yhdenvertaisuuden kehittämiseksi.

#### 2. Moninaisuuden lisääminen julkishallinnossa ja yrityksissä

- Valtion ja kuntien virastoille ja palveluille tarvitaan moninaisuussuunnitelma, joka sisältää tavoitteet ja toimenpiteet henkilöstön moninaisuuden lisäämiseksi. Suunnitelmien toteutumista tulee seurata vuosittain ja raportoida avoimesti.

- Kehitetään moninaisuusindikaattorit, joilla mitataan ja seurataan eri väestöryhmien huomioimista organisaatioissa. Tulokset tulee julkaista ja analysoida vuosittain.

### 3. Tukitoimet maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden rekrytoimiseksi ja kehittämiseksi

Jotta työmarkkinoille saataisiin moninaisia ja yhdenvertaisia resursseja on tuettava maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria varhaiskasvatuksesta asti.

- Kehitetään tukiohjelmaa opettajille ja varhaiskasvatuksen sekä koulun henkilökunnalle, jotta he osaavat paremmin tukea kaikkien lasten ja oppilaiden koulutusta ja uravalintoja. Tämä sisältää koulutusta kulttuurisensitiivisestä opetuksesta ja moninaisuuden ymmärtämisestä.

- Panostetaan suomi toisena kielenä (S2) -opetukseen siten, että sen tavoitteena on mahdollisimman tehokas siirtyminen äidinkielen opetukseen. Tämä varmistaa, että maahanmuuttajataustaisilla lapsilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella valtaväestön kanssa. Varmistetaan myös perusteet S2-ryhmään sijoitukselle etenkin Suomessa syntyneiden suomea puhuvien lasten kohdalla.

- Toteutetaan järjestelmällistä seuranta ja arviointia maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulumenestyksestä. Erityisesti seurataan YO-kokeiden arviointieroja opettajien ja YO-lautakunnan välillä, ja tehdään tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

- Kehitetään tukiohjelmaa maahanmuuttajataustaisille vanhemmille, jotta he voivat paremmin tukea lastensa koulutusta ja uravalintoja.

### 4. Rakenteellisen syrjinnän purkaminen

- Järjestetään koulutuksia viranomaisille, työnantajille ja rekrytoijille tunnistamaan ja poistamaan rakenteellista syrjintää rekrytointiprosesseissa ja työpaikoilla. Koulutuksissa käsitellään myös työkuulttuurin muutosta moninaisuuden ymmärtämiseksi ja edistämiseksi.

- Etnisen profiloinnin seuranta: Toteutetaan järjestelmällistä seuranta ja raportointia etnisestä profiloinnista työelämässä ja julkishallinnossa. Tulosten perusteella tehdään tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Cultura-säätiö tukee valtioneuvoston toimenpideohjelmaa ja sitoutuu yhteistyöhön sen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelman vahvistaminen ja täydentäminen yllä mainituilla toimenpiteillä parantaa sen vaikuttavuutta ja edistää aidosti yhdenvertaisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kiitämme vielä mahdollisuudesta antaa lausuntomme ja toivomme, että näkemyksemme huomioidaan ohjelman jatkotyössä.

Cultura-säätiö

Eilina Gusatinsky

Gusatinskaya Eilina

Cultura-säätiö - Johtava asiantuntija / Instituutiot ja osallisuus -ohjelma